

Як діє відновне правосуддя для дітей? Спрощено – укладається медіаційна угода між потерпілим та неповнолітнім, потім дитина проходить програму з ресоціалізації та звільняється від кримінальної відповідальності. Але це далеко не все. Важливо, щоб дитина потім не потрапила під вплив несприятливого середовища, яке може підштовхнути її до негативних вчинків.

Неповнолітні нерідко вдаються до правопорушень під негативним впливом найближчого оточення – сім'ї, однокласників, приятелів. Подекуди це мікросередовище вимагає від дитини довести свою приналежність до нього, вчинивши якийсь негарний вчинок. Щось вкрати, вдарити перехожого, розбити вітрину... І цей необачний вчинок може зіпсувати дитині все життя.

Максим (ім'я змінено) – звичайний, «домашній» хлопчик. Трохи сором'язливий, невпевнений у собі. Відвідує уроки музики, вчиться грати на гітарі. Коли вступав до коледжу, був переконаний, що це вміння допоможе йому влитися у колектив однолітків. Але Максиму не вистачило життєвого досвіду, щоб розібратися у людях. Нові приятелі запропонували йому на спір винести з аудиторії навчальне обладнання. Мовляв, якщо зробиш це – станеш «своїм» у компанії.

Далі події розгорталися цілком закономірно. Виклик поліції, кримінальне провадження, підозра у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 Кримінального кодексу України. Це – таємне викрадення чужого майна (крадіжка). Найменше покарання – штраф або громадські роботи. Але суд може присудити виправні роботи, арешт до шести місяців або позбавлення волі на строк до трьох років. І на додачу людина, яка потрапляє у жорна карального правосуддя, отримує – «клеймо» злочинця.

У цій історії все склалося інакше. Максиму запропонували взяти участь у пілотному проєкті «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину». Цей «пілот» реалізується з березня цього року на базі системи з надання безоплатної правової допомоги у шести регіонах. Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Миколаївській області отримав від прокуратури заяву потерпілого та неповнолітнього про участь у програмі відновлення.

Медіатором (посередником) у справі виступив адвокат, який співпрацює із системою БПД та пройшов навчання з теми «Базові навички медіації у кримінальному процесі».

«З неповнолітнім ми розмовляємо у присутності його батьків або законних представників. Хлопець боявся сказати щось таке, за що його буде потім сварити мама. Це впливає на результативність процесу медіації. Для запобігання повторенню ситуації на майбутнє необхідна щирість підлітка та його довіра до медіатора, це зручніше досягти наодинці», – розповіла адвокат-медіатор **Наталія Степіна**.

Під час медіації неповнолітній повністю визнав свою провину, щиро розкався, вибачився перед представником потерпілої сторони, повернув поцуплене обладнання. За рекомендацією психолога хлопець пройшов індивідуальну корекційну програму «Життєві навички», навчальні тренінги. Йому також запропоновано відвідувати підлітковий клуб. Куди хлопець із задоволенням ходить.

«Максим просто потрапив у «погану» компанію. Тепер його перевели в інший навчальний заклад, щоб мінімізувати вплив негативного мікросередовища. Сподіваюся, у нього в житті все буде добре», – говорить **Наталія Степіна**.

Довідково. Пілотний проєкт «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» реалізується з березня цього року на базі системи з надання безоплатної правової допомоги у Донецькій, Одеській, Львівській, Луганській, Миколаївській та Харківській областях.

Програма застосовується за чотирьох умов. Перша – наявність потерпілої сторони.

Друга – якщо неповнолітній вперше вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості. Третя – визнання ним факту вчинення злочину. Четверта – і неповнолітній, і потерпілий дали згоду на участь у програмі. Якщо неповнолітній відшкодує шкоду і примириться з потерпілим, успішно пройде етап ресоціалізації, його звільнять від кримінальної відповідальності і закриють кримінальне провадження.

Пілотний проєкт впроваджується Міністерством юстиції України, Генеральною прокуратурою України на базі системи надання безоплатної правової допомоги за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та ГО «Платформа прав людини».